

EEN REGERINGSVERSLAG OVER BRITSCH-INDIE.

Het in 1873 publiek geworden Regeerings-verslag over Britsch-Indie over 1871—72, het *Statement exhibiting the moral and material progress and condition of India, during the year 1871—72, (ordered to be printed 29 July 1873)*, is veel beter ingericht, biedt daarvoor een veel beter overzicht van den toestand en den vooruitgang van Britsch-Indie als geheel aan, dan vroeger het geval was. De wet van 1858, die de regeering van Britsch-Indie aan de Kroon opdroeg, schreef voor dat jaarlijks, behalve een verslag over den toestand der Indische financiën, een „statement prepared from detailed reports from each Presidency and District in India” aan het Parlement zou worden voorgelegd. Van 1858—1865 meende men aan dat voorschrift te voldoen door de partieele verslagen zelve, zoo als zij stuksgewijze uit Indie werden ontvangen, aan het Parlement voor te leggen. Meermalen, ook in onze Kol. kronijk, werd er over geklaagd, dat men aan die indigesta moles weinig had, dat die stukken wel vormden de bouwstoffen tot — maar niet het verslag door de wet gewild. In 1865 kwam er dan ook verandering en werd een verslag te zamen gesteld, waarin de onderscheidene onderwerpen onder verschillende hoofden werden vermeld. Dit duurde drie jaren. Het verslag over 1867—68 en dat der drie volgende jaren was weder anders ingericht. Het behandelde elk der „Presidencies and Districts” van Britsch-Indie als een geheel, terwijl een inleidend hoofdstuk eenige onderwerpen van algemeenen aard besprak. Het verslag over 1871—72 is weder verschillend ingericht. De Steller (*) ging van het

(*) In Engeland worden zulke stukken niet geteekend door den Minister, van wiens departement ze uitgaan, maar, vermoedelijk omdat men er de zelfstandigheid der ambtenaren eerbiedigt en eere wil geven wien eere toekomt, door den ambtenaar die ze stelt. Dit verslag is geteekend door Clements Markham, waarschijnlijk dezelfde die bekend is als „Secretary to the Royal Geographical Society” en als redacteur van het tijdschrift „Ocean Highways”, en die, jaren geleden belast met het overbrengen van Kinazaden van Peru naar Britsch Indie, naam maakte met zijn boek: „Travels in Peru and India.”

denkbeeld uit, dat de beste vorm voor zulk een verslag die is, waarbij de lezer, door het nagaan van ééne afdeeling, een algemeene maar nauwkeurige kennis kan verkrijgen van hetgeen in een jaar in geheel Indie is voorgevallen ten opzichte van het onderwerp, waarmede hij zich onledig houdt. Kennis wordt verlangd, niet zoozeer van het verrichte in de verschillende gedeelten van Britsch-Indie, maar van de maatregelen die genomen zijn om in Britsch-Indie als geheel beschouwd den zedelijken en materieelen toestand te verbeteren en te doen vooruitgaan. Nu eene nieuwe reeks dezer verslagen wordt aangevangen, is het noodig geacht bij het behandelen van sommige onderwerpen, als landelijke inkomsten, irrigatie, onderwijs enz., eene beknopte opgave te voegen van de geschiedenis van vroegere daarop betrekkelijke maatregelen, zoodat, bij het naslaan van latere, evenzoo ingerichte verslagen, gemakkelijk verwezen kan worden naar een vollediger bericht over een of ander onderwerp, dat in het jaarverslag moet worden vermeld. Het Britsch-Indische jaarverslag over 1871—72 kan dus evenzeer ten grondslag voor vele volgende verslagen strekken als bij ons met het eerst uitgegeven koloniaal verslag over 1849 het geval was. Alles wat op den zedelijken en materieelen vooruitgang en toestand van Br.-Indie betrekking heeft, is in 15 afdeelingen ingedeeld, ieder handelende over een tak van administratie, die een geheel op zich zelf vormt. Onder een dier hoofden zal elke maatregel en elke gebeurtenis kunnen worden gerangschikt. Hoe dat alles in bijzonderheden is geordend, blijkt uit de analytische inhoudsopgave, die, 8 fol. blz. van 2 kolommen vullende, natuurlijk hier niet kan opgenomen worden, maar die een groot gemak geeft aan hen, die in dit Parliamentary Bluebook van 159 blz. iets wenschen na te slaan. De algemeene inhoudsopgave of de hoofden der 15 afdeelingen deelen wij toch mede, om de indeeling van het verslag te doen leeren kennen: 1. Administration and Legislation. 2. Finance. 3. Land Revenue. 4. Agriculture. 5. Irrigation. 6. Communications. 7. Forests. 8. Minerals. 9. Trade and manufactures. 10. Condition of the People. 11. Police and Justice. 12. Education. 13. Political. 14. Military. 15. Surveys, etc. Een Appendix bevat Tabular Statements. Elk dezer afdeelingen is weder, wanneer noodig, in meerdere onderafdeelingen verdeeld. Zoo wordt in de derde het stelsel der landelijke inkomsten voor elke der 8 groote districten van Britsch-Indie afzonderlijk beschreven. Zoo wordt in de 5de hetgeen op irrigatie betrekking heeft voor het stroomgebied

van enkele der grootste rivieren van Indie afzonderlijk behandeld.

Tot verduidelijking van het in het verslag gezegde, zijn daarin een 15tal kaartjes en plannen opgenomen, waarop door verschillende tinten het noodige is aangeduid. B. v. eene kaart om aan te duiden welke gedeelten van Hindostan onder Britsch, welke nog onder inlandsch bestuur staan; eene regenkaart, eene spoorwegkaart, eene kaart der bosschen, verschillende irrigatiekaarten enz.

Om het vele belangrijke, dat in het verslag voorkomt, te leeren kennen, zou een uitvoerig artikel noodig zijn. We kunnen slechts op een deel daarvan vluchtig de aandacht vestigen, met het doel tot de lezing van het verslag op te wekken. We kiezen daartoe, even als in vroeger jaren ook geschiedde bij het bespreken van het Britsch-Indisch Regeerings-Verslag in de Kol. Kronijk, bij voorkeur die punten uit, welke ook voor Ned.-Indie meer of min van gewicht zijn (*).

Een der beste administratieve maatregelen van den, na een kort bewind vermoorden Gouverneur-Generaal Lord Mayo wordt geheeten (blz. 2) de oprichting van een nieuw departement van algemeen bestuur, dat belast werd met alles wat op de inkomsten, den landbouw en den handel betrekking heeft. Er werd begrepen dat de Directeur van Financien zich tot contrôle behoorde te beperken en dat het wenschelijk was het beheer der genoemde algemeene belangen aan een bepaald daarvoor aangewezen chef op te dragen.

In nauwe aanraking tot dit nieuwe Departement staat de Statistische Opname van Indie. De bekende bekwame Dr. W. W. Hunter werd tot Directeur-Generaal daarvan benoemd. Zijn werk over Orissa, in de Kol. Kronijk van 1873 even besproken, was de eerste vrucht zijner benoeming. Zijne taak is niet slechts aan de statistische opname eene goede leiding te geven, daarin eenheid te brengen en voor de doelmatige publiekmaking van de verkregen uitkomsten te zorgen, maar ook om de in vroeger jaren verkregen, overal verspreide statistische gegevens te benuttigen. Eene reuzentaak, zoo bedacht wordt dat het een land geldt van verbazende uitgestrektheid, met eene bevolking van 240,000,000

(*) In sommige Indische dagbladen geschiedde dit ook reeds. B. v. de Indiër van 13 en 22 Nov. 1873 deelde mede wat het Verslag behelst over de regeling van den geneeskundigen dienst en die der gemeentebesturen voor Europeanen, over het leger en over de drukpers in Britsch-Indie.

zielen, tot 50 verschillende stammen behoorende en op allerlei trappen van beschaving staande; maar eene taak die aan goede handen schijnt toevertrouwd (*). De statistische opname van Br.-Indie leidt tot gelijke uitkomsten als die van Java, namelijk dat soms 20 tot 50 pCt. meer bebouwde gronden en meer bevolking wordt aangetroffen dan bekend was.

Afgescheiden van de aloude dorpsgemeenten, worden meer en meer in de aanzienlijke plaatsen over geheel Indie gemeentelijke instellingen ingevoerd, hetzij op verzoek der ingezetenen, hetzij dat de regeering het noodig acht de gemeenten zelve met de behartiging van wat meer bepaald gemeentelijke belangen kunnen heeten te belasten. Het onderwerp is geregeld bij de wetten van 1850, 1856 en 1868, waarvan het verslag (blz. 5) de hoofdstrekking doet kennen. De werking er van, het meer en meer ontstaan van begrippen van zelfbestuur, wordt geroemd.

In Ned.-Indie heet het nog steeds dat onoverkomelijk bezwaren aan het invoeren van gemeentelijke instellingen in de grootere gemeenten, meer of min op Europeesche leest geschoeid, in den weg staan. Of is het dat men de zaak niet wil — evenmin als in Nederland de postspaarbanken? Of wel zal nu eene proef worden genomen met de voor zoo iets in zoo uitnemend gunstige omstandigheden verkeerende Banda-eilanden, wier bewoners, blijkens Mr. van der Linden's aardig boekje: „Banda en zijne bewoners” en Prof. Vissering's artikel in „de Gids” van Februari jl., het verzoek hebben gedaan tot verkrijging van een gemeentebestuur?

De gezamenlijke inkomsten van Britsch-Indie over 1871/72 bedroegen ruim 50 millioen l. s., waarvan 20 uit de landelijke inkomsten, 9 uit den verkoop van opium, 6 uit de zoutbelasting,

(*) Eene eenigzins soortgelijke taak als voor Ned.-Indie werd toegedacht aan het tweetal bekwame ambtenaren, dat een tien of twaalf jaren geleden naar Batavia werd uitgezonden om aan het hoofd te staan eener Statistische commissie, maar waarvan de vruchten goeddeels zijn uitgebleven, o. a. doordien men in Indie goedvond den eenen dier ambtenaren, die in 't belang zijner carrière beter achte een anderen werkkring te zoeken, weldra aan zijne eigenlijke taak te onttrekken. De ander bleef zich wel met ijver aan zijne taak wijden tot dat ziekte hem noopte naar Europa terug te keeren, waar hij den dood vond. Wij weerspreken niet dat in de laatste jaren in de statistiek van N. I. veel verbeterd is; maar wij durven toch beweren dat het daaromtrent nog heel wat beter zou zijn gesteld zoo in Indie meer oprechte zucht had bestaan tot het bereiken van het oogmerk, waarover de bedoelde twee ambtenaren van hier werden uitgezonden,

7 van inkomende rechten, accijnsen en zegelbelasting, 8 uit andere bronnen. Met uitzondering van de landelijke inkomsten, die om hare belangrijkheid onder een afzonderlijk hoofd worden behandeld, worden de overige bronnen van inkomsten in de 2e afdeeling: „Finance”, besproken. Wij zeggen er hier alleen van dat, zoo China, verreweg de grootste koper van de Indische opium, inderdaad de bedreiging vervulde, waarvan onlangs weder in de dagbladen sprake was, van geen invoer van opium meer toe te laten, Indie moeite zou hebben de verbazende winsten welke het uit dien verkoop trekt, in 1871—72 ruim 7½ miljoen l. bedragende, uit andere bronnen van inkomsten te vinden

De uitgaven beliepen in 1871—72 ruim 48½ miljoen l., latende een batig slot van 1½ miljoen l., waarvan gebruik is gemaakt om de „income-tax”, welke eenige jaren in Indie met grooten weezin is gedragen, af te schaffen.

Nog zij gewezen op een belangrijken financieelen maatregel door Lord Mayo genomen, omdat, al meent men dat aan zoo iets, in het algemeen gesproken, voor Ned.-Indie nog niet kan worden gedacht, daarvan toch wel sprake zal behooren te zijn wanneer te Banda of elders gemeentebesturen tot stand komen en dus tot het toekennen van eenig zelfbestuur wordt overgegaan. Vroeger (blz. 11) was alles wat de uitgaven betrof geheel gecentraliseerd bij het algemeen bewind te Calcutta, dat op uitgewerkte begrootingen, de plaatselijke behoeften aantoonende, de uitgaven toestond en de middelen tot dekking daarvan aanwees. Thans zijn voor alle uitgaven betreffende gevangenissen, politie, onderwijs, geneeskundige dienst, wegen, publieke gebouwen enz. aan de besturen der groote afdeelingen, waarin Britsch-Indie is gesplitst, vaste sommen toegestaan, gebaseerd op de uitgaven der laatste jaren, waarvoor in die verschillende behoeften zal moeten worden voorzien, terwijl het meerdere dat daarvoor zal worden uitgegeven, uit plaatselijke middelen moet worden gevonden. Van dien maatregel belooft men zich veel heil. Niet meer zal worden uitgegeven dan noodig is, omdat iedere provincie daarvoor hare eigen middelen moet aanspreken. Maar voor zaken, die wezenlijk tot heil der provincie strekken, zal men zich ook gewillig hooger belasten, zeker dat die meerdere lasten geheel ten eigen bate zullen worden aangewend.

De behandeling van het vraagstuk der munthervorming in Nederland en van dat of Ned.-Indie gelijktijdig haar zilveren munt door gouden munt zou moeten vervangen, heeft, het is bekend,

weder veel doen spreken over de vraag of er waarschijnlijkheid was dat in Hindostan, dat vroeger 10 millioen l. aan zilver 'sjaars opnam, zoo groote vraag naar zilver zou blijven bestaan. Daarom is het niet onnut er op te wijzen dat, ook blijkens dit Verslag (blz. 13), de zilvecirculatie in Br.-Indie vermindert, ten gevolge der sedert 1861 ingevoerde en steeds toenemende papier-circulatie, welke in 1871—72 reeds 10 millioen l. beliep, waardoor natuurlijk de behoefte aan zilveren munt was verminderd.

Alles wat op de landelijke inkomsten in Indie betrekking heeft, staat in zoo nauw verband tot de volkswelvaart, heeft een zoo groote politieke en fiscale beteekenis, dat het niet als een gewoon belastingmiddel kan worden behandeld, maar eene afzonderlijke beschouwing vereischt. Het Verslag wijdt daaraan éen tiental bladzijden, waaruit wij in algemeen trekken leeren kennen hoe het landelijk stelsel in de onderscheidene gedeelten van Br.-Indie werkt, en dat de werking eigenlijk nergens geheel voldoende wordt geacht, maar schier overal wordt herzien. Deze bladz. zijn voor ons van het meeste belang, omdat ook wij juist het stelsel der landrenten in N.-Indie hebben herzien en uit het Verslag kunnen leeren hoe de verschillende stelsels van vasten of jaarlijkschen, van hoofdelijken of gemeentelijken of districts-gewijze aanslag enz. in Br.-Indie werkten en welke gebreken die onderscheidene stelsels hebben. Dat tiental bladz. kunnen wij echter niet vertalen. Ook komt het voldoende voor er eenvoudig naar te verwijzen, omdat in den laatsten tijd over het landelijk stelsel in Br.-Indie al menig stuk in de Ned. en Ned.-Ind. tijdschriften en dagbladen is openbaar gemaakt. Terecht wordt bij de nieuwe regeling van het landelijk stelsel in N.-I. op de regeling daarvan in Br.-I. gelet, van waar Raffles het naar Java overbracht. Die regeling kan echter, meenen wij, goed worden gekend uit de zeer menigvuldige stukken daarover publiek gemaakt (zie b. v. hetgeen de hr. N. G. Pierson in het Tijdschrift v. N.-Indie van Maart en April 1873 schreef over de stukken over het landelijk stelsel in Bombay gepubliceerd) en alle natuurlijk aan het Ned.-Ind. gouvernement bekend. Wij kunnen dan ook niet inzien welk nut het zou kunnen hebben een Ned.-Ind. ambtenaar naar Br.-I. te zenden om de werking van de verschillende stelsels voor de heffing van landelijke inkomsten in loco te bestudeeren. Gewoonlijk leveren zoodanige missiën een zeer mager resultaat op tegenover de aanzienlijke kosten daaraan verbonden. Met genoegen zagen wij dan ook uit de Indische dagbladen van Dec. jl., dat de tegenwoordige

Directeur van Binnenl. bestuur zoodanige missie onnoodig zou geacht hebben (*).

Onder het hoofd „Agriculture” (blz. 25) zien wij hoe veel moeite de Britsch-Indische besturen zich geven voor de ontwikkeling van onderscheidene takken van landbouw, veeteelt, enz. Daarbij wordt o. a. (blz. 33) het volkomen goed slagen der kina-aanplantingen geconstateerd, die nu reeds groote hoeveelheden kina opleveren.

Onder het hoofd: „Communications” (blz. 64) zien wij o. a. hoe veel voortdurend voor de uitbreiding en volmaking van het spoorwegnet wordt verricht, en niet minder voor die van gewone wegen, kanalen, havens enz. De hongersnood in Orissa werd voor een goed deel aan gebrekkige communicatiemiddelen geweten en tot verbetering daarvan veel gedaan.

In de 7de afdeeling (p. 77) wordt medegedeeld wat verordend is om de bosschen in Indie onder geregeld beheer te brengen en hun vernieling te voorkomen. Voor 15 jaren bemoeide het gouvernement zich nauwlijks daarmede. Nu zijn allen onder geregeld beheer gebracht, velen opgenomen, zijn regelen op de exploitatie gesteld, is gezorgd voor de doelmatige opleiding, gedeeltelijk in Frankrijk en Duitschland, van boschambtenaren enz. Steeds toenemende opbrengst der bosschen, wier behoud meer en meer wordt op prijs gesteld, beloont het gouvernement voor de zorgen aan dezen tak van dienst gewijd.

De volgende afdeeling: „Minerals” (p. 87), leert ons o. a. dat in Br.-Indie, voornamelijk Bengalen, meer en meer steenkolenbeddingen van verbazende uitgestrektheid worden ontdekt en ge-exploiteerd. (Bij ons beperkt men zich bijna tot de exploitatie van een klein deel der Borneo-steenkolen. Met de exploitatie der overrijke Ombilien-kolenvelden, op Sumatra, waarbij spoed zoo wenschelijk zou zijn met het oog op de verbazende duurte der steenkolen en de steeds toenemende behoefte daaraan, zal wellicht over eene reeks van jaren worden aangevangen, wanneer de exploitatie der Bengaalsche kolen en mogelijk ook die der zeer uitgestrekte kolenvelden in China ontdekt, ons van onze voordeeligste débouchés zal hebben beroofd.)

(*) Zijn verzet schijnt hem echter weinig te hebben gebaat. De Indiër toch van 17 Jan. 1874, blz. 73, bracht het bericht der opdracht aan den controleur G. K. barou van Hogendorp om het landelijk stelsel in Britsch-Indie, speciaal in Bombay, te gaan bestudeeren. Van hoe guter klaug die naam ook is, verwachtten wij evenwel van die missie even weinig nut als van zoo menige vroegere.

In de afdeeling: „Condition of the people” (p. 97) wordt o. a. beschreven wat laatstelijk verricht is om eene voldoende statistiek der bevolking te verkrijgen. De methode in Engeland en andere Europeesche landen bij volkstellingen gevolgd kon natuurlijk niet geheel in Indie worden toegepast. Men streefde er echter naar de telling zoo nauwkeurig mogelijk te doen zijn, en kwam daarbij tot de ontdekkingen waarvan boven sprake was. In een der districten van Bengalen, dat toch geacht werd tot de best bekende gewesten van Britsch-Indie te behooren, werd een driemaal, in een ander een zevenmaal sterker bevolking bevonden dan volgens de „latest returns” van het jaar te voren bekend was. Maatregelen werden genomen om door invoering van registers van geboorten en sterfgevallen voortaan meer op de hoogte der bevolkingsstatistiek te blijven, om de bevolking te doen inzien dat de telling niet met belastingmaatregelen in verband stond, enz. Hoe dit een en ander werd geregeld, wordt beschreven. Op het nut dat eene goede bevolkingsstatistiek kan hebben om tot een betere verdeling van lasten te geraken, om de wezenlijke volkstoestanden te leeren kennen enz., wordt gewezen.

Ook wordt gesproken over de zeer vele slachtoffers in Indie van tijgers en slangen, over de emigratie van Indische koelies naar Britsche en andere kolonien, over volksziekten, enz.

Onder het hoofd „Education” (blz. 113—129) wordt zooveel belangrijks medegedeeld om te doen zien met hoe groote zorg in geheel Britsch-Indie, door algemeene, plaatselijke en gemeentebesturen, voor hooger, middelbaar en lager onderwijs, voor het onderricht der meisjes zoowel als der jongens, wordt gedaan, hoe ijverig er althans meest overal naar wordt gestreefd om dat onderwijs meer en meer algemeen te maken en te volmaken, hoe de inlanders daarbij met de Engelschen wedijveren, welk groot aandeel de onderscheidene zendelingenootschappen daaraan hebben en hoe dankbaar hun werken in dit opzicht wordt erkend, dat wij wel geneigd zouden zijn zeer veel uit dat 16tal bladzijden over te nemen. Wij meenen dat echter, ten einde niet te uitvoerig te worden, niet te mogen doen. Ten einde de overtuiging te vestigen dat deze gewichtige tak van Staatszorg aan het Indisch bestuur zeer ter harte gaat, is dit ook onnoodig nadat wij dit reeds herhaaldelijk in de Kol. Kronijk, naar aanleiding van deze verslagen en van andere stukken hebben gedaan en nadat de Indische bladen daaromtrent reeds zooveel uit dit verslag hebben overgenomen.

Alleen zij nog gewezen op den hoogen lof, die op blz. 128 van

het Verslag wordt toegezwaard aan den arbeid der 600 zendelingen, welke over geheel Hindostan zijn verspreid. Zij worden gezegd een kwart millioen inlanders, dus één duizendste der bevolking, tot het Christendom te hebben bekeerd. Dit schijnt zeker niet veel na den moeitevollen en ijverigen arbeid eener eeuw. Maar die zendelingen zijn ook overtuigd, dat het winnen van bekeerlingen slechts een zeer klein deel van hun arbeid uitmaakt. Zij zijn overtuigd dat hun onderwijs krachtig ten goede op de bevolking in het algemeen heeft gewerkt. Zeer velen volgen hunne lessen, gevoelen den zedelijken invloed daarvan, zonder daarom nog Christenen te worden. Het volkskarakter verbetert zich trapsgewijze, door het onderscheid tusschen goed en kwaad te leeren kennen, eerbied voor de wet te leeren enz. Het volk, vooral de jeugd, wordt zedelijk verbeterd en opgeheven niet slechts door het goede dat op de scholen wordt geleerd, maar ook door de millioenen boeken en tractaatjes over allerlei onderwerpen, welke onder het volk worden verspreid. Als een gevolg van de algemeene verlichting welke wordt verspreid, wordt aan het oude minder waarde gehecht, vermindert de gehechtheid aan het castenwezen, worden de oude godsdienstige feesten niet meer door zulke groote volksmenigten bijgewoond als vroeger het geval was, enz. Wat de zendelingen van den uitslag van hun arbeid in het algemeen meenen te mogen getuigen, vindt bevestiging in de verklaringen van onderscheidene verlichte Britsche ambtenaren en wordt bevestigd door een zoo bevoegde autoriteit op dit gebied als Sir Bartle Frere, wiens belangrijk boekje: „Our Indian Missions”, in onze Kol. Kronijk van 1873 werd besproken. De Regeering, zegt het Verslag, waardeert hoogelijk de verrichtingen in dit opzicht der zendelingen, die ook door hun onbesproken gedrag en het uitstekend voorbeeld dat zij geven er krachtig toe bijdragen om het volk met een beteren geest te bezielen, hen tot betere menschen, maar ook tot betere burgers van den grooten staat waarin zij leven, te maken.

De Roomsche-Catholieke missies in Indie houden zich meer uitsluitend bezig met de talrijke bekeerlingen tot de R. C. Kerk, welke in vroeger tijden reeds in Indie zijn gemaakt. De overige zendelingen, hoewel tot niet minder dan 35 Protestantsche zendinggenootschappen en dus tot de meest verschillende richtingen behorende, werken allen eendrachtelijk tot de algemeene volksverlichting te zamen. Zij denken kennelijk meer, zegt het verslag (blz. 124), over de punten welke zij gemeen hebben dan aan die

waaromtrent zij verschillen. Ieder zendeling blijft op zijn eigen terrein, doch overigens werken zij krachtig te zamen, ook wat het geldelijke en de verspreiding van nuttige geschriften betreft, tot bereiking van het gemeenschappelijk, edel doel dat allen nastreven: volksveredeling, volksbeschaving.

Van de goede werking der zendingscholen is het gouvernement dan ook zoo overtuigd, dat het zeer vele dier scholen geldelijk ondersteunt, wanneer zij, overeenkomstig de grondslagen door Sir Charles Wood in 1854 voor het onderwijs in Britsch Indie gelegd, goede resultaten voor het onderwijs opleveren, onverschillig of er al dan niet godsdienstig onderwijs wordt gegeven. „The grant-in-aid system, zoo leest men in het Verslag, blz. 113, was to be based on entire abstinence from interference with religious instruction conveyed in the assisted schools; and this principle has led to considerable assistance and encouragement being given to missionary schools of all denominations.” Verder ziet men bij herhaling in het Verslag, b. v. blz. 117, 120, dat onderscheidene zending- en andere scholen subsidie ontvingen, zoodra het onderwijs tot zekere hoogte was opgevoerd, onverschillig of er godsdienst-onderwijs werd gegeven.

Met het aanhalen van hetgeen in dit regeeringsverslag over Br.-Indie over de zendingen en de zendingscholen wordt gezegd, hebben wij een bepaald doel. Het is bekend uit de „Mededeelingen van wege het Nederl. Zendelinggenootschap” — wier verschenen 17 deeltjes zooveel belangrijke bijdragen tot de kennis van land en volk in Ned.-Indie inhouden — en uit andere van dat genootschap uitgegane stukken, dat het streven ook onzer zendingen voornamelijk gericht was op volksbeschaving. Zij onderwijzen de jeugd op hunne scholen en trachten het volk op te voeden, te ontwikkelen, te beschaven, overtuigd dat het volk tot zekeren graad van beschaving moet zijn gebracht alvorens rijp te zijn voor de prediking van het Christendom. Natuurlijk evenwel heeft dat onderwijs, van christenzendingen uitgaande, eene godsdienstige, bepaald christelijke richting. Ten bewijze hoe ontwikkelend, algemeen beschavend het goede onderwijs en het voorbeeld, dat de zendingen geven, werkt, daartoe meent het genootschap telkens ond. and. op de Minahassa van Menado te kunnen wijzen. Dat onder de 100,000 vroeger heidensche, woeste, geheel onbeschaafde Alfoeren, die dat schoone land bewonen, in 30 à 40 jaren een geheele ommekeer ten goede heeft plaats gegrepen, wordt bijna algemeen, ook door hen die geen vrienden der christenzending in Indie

zijn, aan de zendelingen van het Rotterdamsche genootschap, dat hier zijne werkzaamheid grootendeels concentreerde, dank geweten. Nu in de laatste jaren meerder belangstelling voor het inlandsch onderwijs bij het Ned.-Indisch gouvernement is ontwaakt en o. a. ook is bepaald dat subsidien daarvoor zullen worden verstrekt of dat bestaande scholen zullen worden overgenomen, had het genootschap, dat zijne middelen elders wenscht aan te wenden, zich dan ook gevleid dat het gouvernement zijn scholen in de Minahassa zou overnemen of ondersteunen. Blijkens de „Mededeelingen” van 1873 (*) evenwel zijn 's Genootschaps herhaalde adressen daaromtrent afgewezen op grond dat de Staat, ook in Indie, alleen neutraal onderwijs mag geven of ondersteunen. Bij eene vroegere gelegenheid hebben wij er in gejuicht dat in Indie nog geen onderwijskwestie bestaat, als die waarover wij hier te lande steeds zoo verbazend veel moeten hooren en welke, helaas! tot zooveel haat en tweespalt tusschen broeders van hetzelfde land aanleiding geeft. Het wordt toegegeven dat het gouvernement voorzichtig moet zijn niets te doen wat tot het ontstaan van zoodanige kwestie in Insulinde aanleiding zou kunnen geven. Maar de toestand in Indie is een andere dan die hier. Het gouvernement in Indie moet wel meer zaken doen die dat in Europa niet zou doen, moet wel in meer opzichten van andere beginselen uitgaan dan hier doelmatig zijn zou. En wij zien, met het zoo verdienstelijk Nederlandsch Zendelinggenootschap, niet in welk overwegend bezwaar er tegen zijn zou in zake volksonderwijs te handelen als het Britsch-Indisch gouvernement en te zeggen: waar eene, door wien ook opgerichte school bestaat, welke behoefte heeft aan ondersteuning, daar ben ik, gouvernement, tot ondersteuning bereid mits die school aan zekere vereischten voor deugdelijk onderwijs enz. voldoet, en zonder te onderzoeken of op de school tevens godsdienstig onderwijs wordt gegeven. Onze stem hieromtrent uitgebracht zal echter wel evenmin iets baten, als die van het Zendelinggenootschap. Men weet toch dat de minister van Kolonien, bij de verdediging van de Indische begrooting voor 1874 (zie het opgeteekende omtrent dit punt in de *Economist* van Febr. jl., blz. 223), bij alle waardeering van het door het Zendelinggenootschap voor het inlandsch onderwijs verrichte, ge-

(*) Waarin, zie de stukken: Het onderwijs voor inlanders in Bengalen; Het zendingwerk in Engelsch-Indie; Uit het Koloniaal Verslag, door Z. E. de Min. van Kol. uitgegeven op 16 Aug. 1873; en vooral: Twee adressen aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

zegt heeft dat en waarom bij het Britsch Indische grant-in-aid-system in Ned.-Indie niet meende te kunnen toepassen, — en dat de Kamers hem bijvielen.

De laatste afdeelingen van het verslag zullen onbesproken blijven, omdat wij eenige meerdere woorden wenschen te wijden aan de belangrijke 5de afdeeling: „Irrigation” (blz. 37—63). Het ook voor Ned.-Indie, speciaal voor Java, zoo hoogst gewichtig onderwerp der irrigatiën, behoort tot die onderwerpen welke tot nu toe meer besproken dan afgedaan werden. Het is daarom wellicht niet onnut, iets uitvoeriger dan wij bij het bespreken van vroegere verslagen over Br.-Indie deden (zie de Kol. kron. v. 1873 in de Econ v. Aug—Sept. 1873), het een en ander mede te deelen aangaande het daarvoor in Br.-Indie verrichte. Al weder echter zullen wij ons moeten bepalen tot een zeer beknopt uittreksel van hetgeen daaromtrent in een ongeveer dertigtal bladzijden van het voor ons liggend verslag wordt medegedeeld.

Irrigatie heet eene bepaalde noodzakelijkheid voor een groot gedeelte van Indie, is van groot gewicht voor een nog grooter uitgestrektheid en is slechts onnoodig in twee betrekkelijk niet groote gedeelten, waar overvloedige regen valt. Ten einde daaromtrent zekerheid te erlangen, is jaren lang op menig punt van Indie de hoeveelheid der gevallen regens gemeten. Het land is dientengevolge ingedeeld in onderscheidene zonen, op eene bijgevoegde kaart voorgesteld. De eerste zone is bijna geheel woest, heeft althans een jaarlijksche regenval van minder dan 15 eng. duimen. De tweede heeft een regenval van 15—30 duimen. In deze beiden is irrigatie volstrekt noodig. De derde zone heeft een regenval van 30—60 eng. d. Hier bestaat ook dikwerf groote behoefte aan irrigatie. De volgende zone heeft een regenval van 60—75 d., waarin aan irrigatie, behalve in enkele gedeelten en in bijzonder drooge jaren, geen behoefte bestaat. Vervolgens heeft men nog eene zone, waar overvloedige regen valt.

Kan men, wij zeggen niet voor Ned.-Indie, maar voor Java, sedert ruim 2½ eeuw de hoofdzetel onzer macht, dergelijke opgave, dergelijke regenkaart openbaar maken, als Engeland het voor het kolossale Hindostan deed?... Die wetenschap, met die van de hoeveelheid water door de rivieren afgevoerd, moet, meenen wij, den grondslag van een goed irrigatiestelsel uitmaken.

In vorige eeuwen, ook lang voor dat de Britten meester in Hindostan waren, zijn dikwerf bewonderenswaardige, kolossale irrigatie-werken uitgevoerd, ond. and door den edelen Akbar den

Groote, waarvan enkelen nog bestaan. In den laatsten tijd echter is men daaromtrent meer en meer stelselmatig en wetenschappelijk te werk gegaan. Daartoe heeft men ond. and. het stroomgebied en den waterafvoer der verschillende groote rivieren van Indie getracht te leeren kennen. Met die kennis gewapend gaat men geregeld trapsgewijze te werk en voorziet het eerst die streken van irrigatie-werken, die daaraan de meest dringende behoefte hebben. Het Verslag deelt achtereenvolgens mede wat daaromtrent in het stroomgebied van elke der groote rivieren is verricht, en wijst ook nu en dan op het vele dat nog te verrichten is. Het bespreken van eenige der vele medegedeelde bijzonderheden zou ons te ver voeren; het is ook voor ons doel onnoodig. Genoeg dat uit het Verslag blijkt dat tal van millioenen aan die irrigatie-werken zijn en voortdurend worden besteed; dat daardoor groote uitgestrektheden onvruchtbaar land in vruchtbare velden zijn herschapen en andere in vruchtbaarheid zeer zijn toegenomen, waardoor natuurlijk de kansen op herhaling van hongersnooden, als die sommige gedeelten van Br.-Indie te dikwerf teisterden, en helaas! nog teisteren, minder en minder worden; dat er nauwelijks iets is waardoor het Britsch bestuur de harten van een grootendeels landbouwdrijvend volk als de bewoners van Hindostan meer kan winnen, dan door de groote zorg welke voor irrigatie-werken en daardoor tot uitbreiding en verbetering van den landbouw, wordt betoond; en dat de regeering zich, daargelaten nog dat hare inkomsten aanzienlijk toenemen door het steeds klimmen der landelijke inkomsten, de aanzienlijke uitgaven voor dezen tak van dienst gedaan niet behoeft te beklagen, daar zij, door de betaling welke voor het waterverbruik wordt geischt, en meestal gewillig opgebracht ook, jaarlijks van 3 tot 20 en meer procenten terug ontvangt van de aan irrigatie-werken bestede gelden.

Vergissen wij ons niet, dan is betaling voor het waterverbruik uit bevoeiingskanalen op Java nog iets ongewoons. Vermoedelijk zou daar met irrigatie-werken spoediger voortgang worden gemaakt, zoo er redelijke kans bestond door betaling van het waterverbruik weldra goede, althans eenige rente van de daarvoor uitgegeven gelden te zullen ontvangen. Wij zullen dus nog iets mededeelen van hetgeen het Britsch-Indisch Verslag over die betaling zegt.

Hoezeer een groot deel van de Punjaub, door de vijf rivieren, welke aan het land zijn naam geven, voldoende van water wordt voorzien, waren er toch groote gedeelten van dat land, vooral

van het ten zuiden daarvan gelegen Scinde, in het stroomgebied van de Indus, die gebrek aan water hadden. Daarom werd (zie bl. 42) o. a. reeds in 1850 besloten tot het graven van het Bári-Doab-kanaal. Tengevolge van terrein-moeielijkheden moesten de plannen, tijdens de bewerking, meermalen gewijzigd worden en het gedane herdaan, dat natuurlijk tot vermeerdering van kosten leidde. In 1871—72 waren van het hoofdkanaal 212 eng. mijlen gereed met 692 m. zij- of verdeelkanalen, waardoor 300,000 acres (ongeveer 150,000 bunders) land bevoeid werden. In 1870 waren aan het werk reeds ruim 1½ miljoen l. uitgegeven, terwijl de kosten van het geheele werk op 2 miljoen l. worden geschat. In 1871—72 werden reeds uit den waterverkoop bijna 40,000 l. of 3 pCt. van de gemaakte kosten ontvangen, behalve nog ruim 26,000 l. als indirect inkomen. De betaling van het water regelt zich naar de producten welke geteeld worden en is in 4 klassen verdeeld: voor suikerriet 6 ropijen (1 ropij of Indische gulden is = f 1,20), voor rijst en tuinen R. 4.12, voor tarwe, gerst, katoen en indigo R. 2.8, voor andere granen en peulvruchten R. 1.8 per acre per jaar. De waarde van den oogst wordt gerekend elf malen den prijs van het water te bedragen.

Het Bigari kanaal, op den regteroever van de Indus, is een der belangrijkste van Scinde. In dit van ouds bestaande kanaal waren verbeteringen noodig, ten einde waterarme streken van water te voorzien. Die verbeteringen kostten slechts 16.200 l. De kanaalopbrengsten, in 1852 bedragende 4,692 l., beliepen in 1862 reeds 17,399 l. (blz. 46.)

In het Gangesgebied, in de Noord-Westelijke Provinciën, is o. a. het westelijk-Jamna-kanaal gegraven of althans aanmerkelijk verbeterd. De gezamenlijke lengte van de hoofdlijnen van dit kanaal (zie blz. 50) is 445 eng. mijlen, met de zijkanalen 728 m. In 1866—67 bedroeg de wateropbrengst 70,000 l. en werden 447,171 acres (het grondgebied van 797 dorpen) bevoeid. Tot in 1871—72 waren aan het kanaal enz. te koste gelegd 282,517 l.; de zuivere ontvangsten in dat jaar beliepen 74,518 l. of 26 pCt. der uitgaven, daarenboven nog 37,256 l. aan indirect inkomen, hetgeen een totaal inkomen geeft van bijna 40 pCt. De watertax is als volgt geregeld: R. 5 per acre voor tuingronden die bevoeid worden, R. 3 voor suikerriet- en indigo-gronden, die gedurende 10 maanden van het jaar water vereischen, R. 2.4 voor rijst, katoen en tarwe, en R. 1.10.8 voor andere gewassen. Wanneer

het water door middel van Persische waterraderen (*) of andere kunstmiddelen uit putten of kanalen op het land moet worden gebracht, gelijk in die streken veel wordt gedaan, is de tax een derde minder.

Ook het oostelijk-Jamna-kanaal werd aanmerkelijk verbeterd. In 1871—72 beliep de opbrengst reeds 16.6 pCt. van de uitgaven (blz. 52).

Het Ganges-kanaal is een zuiver Britsch werk, loopende door een streek, waar vroeger geen kanalen waren gegraven. Het is het uitgestrekste irrigatiewerk immer tot stand gebracht, en waarbij met groote terreinmoeielijkheden te worstelen was, welke het kanaal zeer kostbaar maakten. In 1848 aangevangen, kwam het hoofdkanaal in 1854 gereed, hoewel er sedert dien tijd nog voortdurend aan moest gewerkt en gewijzigd worden. Het kanaal zelf is 348 eng. m. lang, de zijtakken 306, de verdeelingskanalen 3,078 m., welke 767,000 acres in 5,061 dorpen bevoeien. In 1871—72 waren de zuivere opbrengsten 66,234 l. of 2 78 pCt. van het bestede kapitaal.

Door de verschillende kanaalwerken in het gebied van den boven-Ganges in de Noord-Westelijke Provinciën, de grootste die immer tot stand werden gebracht, worden thans door een 1,065,450 acres bevoeid, het eene jaar meer, het andere minder, naarmate er veel of weinig regen valt. In 1871—72 bedroeg het inkomen van het water-departement 217,573 l., waarvan echter, door de groote onkosten van onderhoud en beheer, slechts ongeveer 95,000 l. als zuivere inkomst overbleef (blz. 54).

In Orissa, het land dat zoo treurige vermaardheid verkreeg door de hongersnooden, welke er bij herhaling woedden, zijn kolossale werken onder handen om in dien toestand verbetering te brengen. Het land lijdt minder aan gebrek aan water dan aan slechte waterverdeling. Hebben sommige gedeelten behoefte aan water, zoodat plannen ontworpen zijn om 1,600,000 acres te bevoeien; in andere streken richten de overstromingen van de Mahánádi groote verwoestingen aan. De voorgenomen verbetering zal hier vooral zeer kostbaar

(*) Van zoodanig Perzisch waterrad vindt men de afbeelding en beschrijving in The Illustrated London News van Jan. 24, 1874, blz. 73 en 74. Datzelfde artikel maakt melding van een irrigatie-kanaal, dat met het oog op den tegenwoordigen hongersnood in Bengalen in eenige weken werd gegraven en dat oogenblikkelijk zijne kosten goedmaakte. Ook elders leest men dat die hernieuwde hongersnood een krachtigen stoot aan het maken van zulke werken heeft gegeven, ook met het doel aan het volk daardoor verdiensten te bezorgen.

zijn daar van de onontwikkelde, fanatieke bevolking geen medewerking te verwachten is en met moeite van haar verkregen wordt dat zij zich bereid verklare om voor het gebruik van bevoeiingswater R. 1 per acre per jaar gedurende vijf jaren te betalen, (blz. 56). De regeering laat zich daardoor echter niet weerhouden om te doen wat hare hand vindt te doen, overtuigd dat het Staatsplicht is te trachten in den treurigen toestand waarin dat land verkeert verbetering te brengen en in de hoop dat de bevolking eenmaal zal waardeeren wat voor haar wordt verricht.

In Madras en Bombay zijn ook belangrijke irrigatiewerken tot stand gebracht. Hunne kosten en opbrengsten blijken evenwel niet bepaald uit het Verslag. Aldaar, even als in Orissa, had men een tijd lang voor het tot stand brengen van irrigatiewerken gebruik gemaakt van de tusschenkomst van maatschappijen, welke door den Staat werden gesubsidieerd. De Gouverneur-Generaal Lord Lawrence heeft echter in 1864 beslist (blz. 63), en zijne beslissingen zijn door het opperbestuur goedgekeurd, dat de Staat zelf voor de noodige irrigatiewerken zou zorgen en dat daarvoor, zoo noodig, geiden zouden worden opgenomen. De herhaalde hongersnooden, voor een goed deel gevolgen van wanooosten aan onvoldoende irrigatie, dus aan onvoldoende productiviteit der voor beteeling vatbare velden, geweten, hadden de overtuiging gevestigd dat het hier een gewichtig algemeen belang gold, tot welks voorziening de Staat gehouden is. Ten einde daarbij met de vereischte eenheid en kracht te werk te gaan, is sedert 1867 een Inspecteur-Generaal der irrigatiewerken in Br.-Indie in dienst gesteld, terwijl in de meeste gewesten inspecteurs daarvoor zijn aangesteld. Volgens het tegenwoordige stelsel wordt jaarlijks de som vastgesteld welke uit de gewone inkomsten voor irrigatiewerken zal worden besteed, en welke tot geen ander doeleinde mag worden aangewend. Is deze som besteed, dan kan geld worden geleend. De begrooting van elk werk moet vergezeld zijn van eene begrooting van inkomsten, opdat de vermoedelijke resultaten kunnen worden overzien. Ouder dit stelsel is in geheel Britsch-Indie aan alles wat met de irrigatiewerken in verband staat eene groote impulsie gegeven, die reeds veel goeds tot stand deed komen, en voor het vervolg nog veel meer belooft.

Voldoende hoeveelheid water is in de tropenlanden het hoofdvereischte voor de opbrengst der velden. Maar met genoegzaam water is men er ook bijna verzekerd van goede oogsten. Dit beseft de Britsch-Indische regeering. Zij wendt daarom voortdurend hoogst

belangrijke sommen voor irrigatiewerken aan. Gaf men zich de moeite uit het voor ons liggend Verslag de sommen op te tellen daarvoor in de laatste 20 of 30 jaren besteed, men zou tot een verbazend cijfer komen. Men zou tevens zien dat de werken overal worden aangelegd waar zij bepaald noodig schijnen en redelijke kansen op voldoende uitkomsten, op directe of indirecte voordeelen aanbieden. Maar men zou tevens zien, wij haalden er enkele voorbeelden van aan, dat vele dier werken directe geldelijke, enkele zelfs zoo aanmerkelijke voordeelen opleveren, ten gevolge der bereidwilligheid van de landbouwers om voor het waterverbruik een zeker bedrag 's jaars te betalen, dat de voor irrigatiewerken bestede gelden binnen weinige jaren geheel in de schatkist terugvloeien en het surplus tot andere soortgelijke werken kan worden aangewend.

Zal men weldra ook in onze koloniale verslagen een dergelijk belangrijk hoofdstuk over irrigatiewerken aantreffen, als wij in het hier besproken Verslag over Britsch-Indie aantreffen? Sedert een paar jaren is de vroegere Directeur der Burgerlijke openbare werken, de heer de Bruijn, die indertijd in de gelegenheid werd gesteld de irrigatiewerken in Lombardije te leeren kennen, met het onderzoek of met het voorbereiden van plannen voor irrigatiewerken op Java belast. In de Kol. Kron. van een jaar geleden prezen wij het dat hij, na den hongersnood welke Demak en Grobogan op nieuw geteisterd had, het als zijn plicht had beschouwd allereerst na te gaan wat noodig zou zijn tot het begiften van die gewesten met een goed irrigatiestelsel. Een jaar ging echter weder voorbij zonder dat wij ons kunnen herinneren over die zaak iets naders te hebben vernomen. Zij behoort toch niet tot het vele dat tengevolge van den treurigen, kostbaren Aljihneeschen oorlog uitgesteld is moeten worden? Moge dan hetgeen wij uit het Britsch-Indisch verslag opteekenden, er iets toe bijdragen om er de aandacht van hen, die aan de zaak bevorderlijk kunnen zijn, op te vestigen, dat het hier een staatszorg betreft, waarbij tegenover aanmerkelijke uitgaven soms ook aanmerkelijke directe baten staan, zoodat, bij behoorlijke regeling, de vrees voor te groote kosten niet van de zaak zelve behoort terug te houden.

Wel heeft, helaas! de zorg om geheel Britsch-Indie trapsgewijze van de noodige irrigatiewerken te voorzien, niet kunnen verhouden dat een deel van Bengalen dit jaar andermaal door een schrikkelijken hongersnood wordt geteisterd. Maar hoe veel erger

zou die toestand niet zijn, zoo niet reeds zooveel tot verbetering in dit opzicht en tot meerder vruchtbaarmaking van groote uitgestrektheden gronds ware gedaan en zoo de regeering niet, juist door het vele dat reeds is verricht, bekend ware geworden met hetgeen nog te verrichten overig blijft en een corps ondervindingrijke ambtenaren hadde verkregen, die weten wat te verrichten is en waar het eerst aangevangen moet worden om het meeste nut te stichten.

Het is te betwijfelen of men op Java reeds in die phase verkeert.

Maart 1874.

J. K. W. QUARLES VAN UFFORD.
